

Açıq söhbət

Dosye: Rüstəm xanlı Sabir Xudu oğlu. 1946-cı il mayın 20-də anadan olub. 1968-ci ildə Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirən S.Rüstəm xanlı sonralar "Yazıçı" nəşriyyatının baş redaktoru vəzifəsində çalışıb. İlk kitabını 1970-ci ildə nəşr etdirib. Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya və İsveçdə 20-dən artıq şeir, nəsr kitabları çap olunub. 1990-cı ildə Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin parlamentə deputat seçilən S.Rüstəm xanlı 1991-1995-ci illərdə mətbuat və informasiya naziri vəzifəsində çalışıb. 1992-ci ildə Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasını yaradıb. Hazırda Milli Məclisin deputatıdır.

●Partiya sədri, yazıçı-şair, millət vəkili və ictimai xadim. Sabir bəy, bu qədər işin öhdəsindən gəlmək çətin deyilmə? Ümumiyyətlə, bu işlərin hansı sizi daha çox yorur?

- Bu, mənim həyat tərzimdir. Həmişə belə yaşamışam. 4-cü kursda oxuyanda "Ədəbiyyat və İncəsənət" qəzetində işə düzəl-

yaşayış tərzinin hansı mədəniyyətçiliyə və mədəniyyətsizliyə söykəndiyini görəndə yoruluram. Bu siyasət yorğunluğu deyil. Normal siyasət əslində şeir yazmaq kimi bir şeydir. Siyasət adı altında oyunbazların apardıqları siyasətin, cəmiyyətin psixologiyasına yeridilən itaətkarlığın, ortaya çıxarılan işbazların dərdləri insanı daha çox yorur.

●Partiyadaşlarınız sizinlə həmrəyidirlər?
- Bu əslində bir idealdır. Həmrəylik cəmiyyətin inkişafının əsas prinsiplərindən biridir. Amma təəssüf ki, buna reallıqda çatmaq asan deyil. Cəmiyyətimiz necədirsə, par-

söhbətlərdə yaranır. Xaricdə və ölkədə geniş münasibətlərimiz var. Bizə gəlib-gedən, imdad istəyən insanlar çox olur. Az qala onların qayğısı ilə yaşayırıq. Evdə kitabxanam var. Mən ora qapılındam, heyat yoldaşım evdəki işlərlə, uşaqla məşğul olur. Həddindən artıq yüklənmiş şəraitdə yaşayırıq. Hər gün mənim yanıma onlarla adam gəlir, dərini danışır. İş günümün əksəriyyəti başqalarının problemlərini həll etməyə sərf olunur. Tənzilə xanımın iş yerinə gedəndə, bəzən eyni adamların həm də ona müraciət etdiklərini görürəm. Biz təəssüf ki, özümüzə çox başqaları üçün yaşayırıq. Maraqlı bir məqam yaranıb. Çox vaxt bu başqaları dediklərimiz yardım alır, işlərini həll edirlər. Amma sonra görürsən ki, düşməne çevrilirlər.

olaraq Bolqarıstana getmişəm. Bütün səfərlərim işgüzar olub. Bir dərdim var-Azərbaycanın bölünmüş olması, torpaqlarımızın işğal altında olması, türk dünyasının problemləri, türk birliyinin yaranması. Çalışmışam ki, hər yerdə həmin ölkənin şərtlərini nəzərə almaqla sözümlü deyim. Amerikada bir dəfə dedim ki, bu ölkədə demokratiya deyilən bir şey yoxdur. Çünki Ermənistanı işğalçı ölkə demirlər. Təxminən 1000 nəfərlik salon idi. Maraqlıdır ki, bütün amerikalılar "bravo-bravo" deyib, ayağa qalxdılar. Çünki onlar da haqqı istəyirlər.

●Eşitmişik ki, bazardan tez-tez balıq alırsınız. Balığı özünüz çox sevirsiniz, yoxsa ailə üzvlərinizdən kimin üçünsə alırsınız?
- Mən əslində tez-tez balıq almıram. Amma maaş alandan- alana

fikri söyləmək çətinidir. Amma adətən sirli olan daha cazibədar. Təbrizdə bayram axşamı yazmışdım ki, Təbriz göz denizidir. Yeni onları qadınları örtülü olduqlarına görə, hər şey gözələrinə toparlanır. O gözələr hər şeyi danışır. Əslində burada mədəniyyət məsələsi var. Qadınlarla kişiləri bir-birinə bağlayan tək cismani cazibə deyil. Cazibənin özü də Allahın bir sirridir. Ailədə sevginin uzunömürlüyündə insanların cismani yaxınlıqları rol oynayır. Əsl sevgi o zaman yaranır ki, insan öz yarını tapır. Qadınlar çıllaqlaşdıqca kişilər üçün adiləşirlər. Son vaxtlar bəzi ölkələrdə bununla bağlı müəyyən addımlar da atılır. Mən qızların, qadınların qohumlarına etinasızlıq edərək, göbəyi açıq gəzmələrini başa düşə bilmirəm. Onların az qala gecə paltarıyla gəzmələrini anlamıram. Azadlıq

“Gözəlliyi görməyən göz kordur”

◆“Özümü at kimi çapıb, maşın kimi sürüb, torpaq kimi şumlamışam” deməklə özünü yüksək qiymətləndirdiyini ifadə edən xalq şairi “Açıq söhbət” in qonağıdır. Şair həm həyat haqqında düşüncələrindən, həm də gözəl xanımlara verdiyi qiymətdən danışdı.

□SABİR RÜSTƏM XANLI: “Mən indi də gözəllik aşıqiyəm”

“Xanımların göbəklərini bayırda qoymalarını anlamıram”

mişdim. Bu qəzetdə jurnalist və göbə müdiri, xüsusi müxbir işləmişəm. Vaxtımın çoxu səyahətlərdə, yollarda keçirdi. Elə bilirəm ki, yol yaşamaq, heyatdır. Dürğunluq yolsuzluğa gətirib çıxarır. O vaxtlar vaxtı hesablamadan yaşamağa öyrəmişəm. Hərdən mənə elə gəlir ki, bütün ömrüm boyu bədənim istismar edərək yaşamışam. Özümü at kimi çapıb, maşın kimi sürüb, torpaq kimi şumlamışam. Bilmirəm, nəticə etibarilə, bu yaxşı, ya pisdir? Hələ ki, yorğunluq hiss etmirəm. Yorğunluq o zaman gəlir ki, bu iş sənin üçün əziyyətdir. Yeni onu istəmədən edirsən. Seve-seve görülən işlər insanı yormur. Gün ərzində 20 saat işləsən belə, bu işdən zövq alırsan. Bu zəhmətdən, əziyyətdən çox həm də, bir eyləncəyə çevrilir. Şeiri də mən həmişə yollarda yazmışam. Ayaqüstə, zümzümə edə-də, mahını kimi şeirləri oxumuşam. Elə olub ki, qeydlərimi götürüb bir ay məzuniyyət vaxtı gecə-gündüz çalışmışam. Həmin bir ayı yorulmuşam. Qalan vaxtı nə zaman yazdığımı hiss etməmişəm. Yazıçı işimin fiziki çətinliyini nəsr, roman-povest yazanda hiss etmişəm. Siyasi mübarizə işə yolun başlanğıcında çox cəlbədiçi idi və yorğunluq hiss olunmurdu. Mən bu gün fiziki cəhətdən deyil, daha çox düşüncədən yoruluram. Cəmiyyətdəki prosesləri izləyəndə, millətimizin tarixini, bu gününü düşünəndə, gələcək haqqında təxmini fikirləri ortaya qoyanda, başlanan işlərin nə ilə nəticələ-nə biləcəyini düşünəndə yoruluram. Çünki bu düşüncələrin fiziki yorğunluqdan çox, mənəvi sıxıntısı var. Cəmiyyətdəki etimadsızlıq, əxlaq dəyərlərin, mədəniyyətin çök-düyünü görürəm. Mədəniyyət tək çal-çağır deyil, yaşam tərzidir. Bu

tiya da elədir.

●Milli Azadlıq Hərəkatına gələn adətən Təbriz düşüncələri ilə yaşayırlar. Təbriz sizin düşüncələrinizdə necədir?

- Təbriz düşüncələrimi mən "Təbrizlə görüş" adlı şeirimdə yazmışam. Şeirdə Təbrizlə ilk görüşümüzü- 1982-ci ilin fevral ayında səfərimin bir növ psixoloji durumunu anlatmışam. O vaxt düşündüm ki, Təbrizə gedəndə, diz çöküb torpağını öpəcəm. Amma qarlı bir gündə getmişdik. Bizimlə bərabər Tehran məmurları da vardı. Həmin vaxt mənə elə gəldi ki, toplum bizi qarşılayacaq. Düşündük ki, bizim heyecanımız təbrizlilərdə də var. Sonra məlum oldu ki, onlar Tehrandan gələn məmurları qarşılayırlar. Çünki həmin məmurların qarşısına yüyürdülər. O zaman mən yerdən bir ovuc qar götürüb tutdum gözüme və gözümlü yaşını bu qara sıxdım. Təbrizlə sonra başqa vaxtlarda da görüşdük. İlk görüşümüzdə məndən xahiş etdilər ki, təbiət haqqında şeir yazım. Sonrakı görüşlərimizdə Şehriyarın məzarında üreyim istəyən şeiri oxudum. Zaman keçdikdə biz Təbrizə, Təbriz bizə öyrəşdi. O istiqamətdə yazılan hər bir şeiri Araz üzərindən atılan xırda mənəvi körpülərə oxşadıram.

●Həyat yoldaşınız Tənzilə xanım da ictimai xadimdir. İki ictimai xadim bir evdə necə yola gedir?

- Bizim evdə ciddi problemimiz yoxdur. Məişət söhbətlərinə çox az vaxt qalır. Filan şey var, filan şey yoxdur-bunlar qayğı deyil. Asanlıqla həll olunur. Biz hər ikimiz eyni qayğılarla yaşayırıq. Mənim və onun müxtəlif görüşlərdə, konfranslarda ifadə etdiyimiz fikirlər evdəki

●Belə çıxır ki, tez-tez xəyanətlə üzləşirsiniz?

- Xəyanət deməzdim. Xəyanət daha ağırdır.

●Sizin tədbirlərinizdə Tənzilə xanım, onun tədbirlərində isə siz iştirak edirsiniz. Belə mərasimlərdə ona həyat yoldaşı, yoxsa ictimai xadim kimi baxırsınız?

- Mən ona sirdaş kimi baxıram. Biz bir yolun yolçularıyıq. Bəlkə buna görə də taleyimiz bağlanıb. İnsan müəyyən yaşa çatandan sonra özü haqqında artıq düşünür. Onun taleyi məlumdur. Düşünür ki, görəsən, görə biləcəyim işlərin millətə xeyri deydimi? Dostlar seyrəli. Dərdini bölüşməyə adam axtarırsan. Belə bir zamanda dərdini bölüşməyə bir yer qalır- o da sənə evin-ocağıdır. Onun tədbirlərinə başqalarının tədbirlərinə getdiyim kimi gedirəm. Çalışmam ki, tədbiri keçirənin həyat yoldaşım olduğumu unudum. Ona bir kənar adam kimi baxmağa çalışıram. Həyat yoldaşı kimi baxsam, bu qədər insanın arasında danışmağı, mübahisə etməyi mənə sıxıntı yaradır. Bəzən fikirləri ilə razılaşmadığım vaxtlar olur. Amma o da bir vətəndaşdır və bacardığı bir işi görmək istəyir. Qoy görsün, onun da öz fikirləri var.

●Dünyanın 36-dan çox ölkəsində Azərbaycanla bağlı çıxışınız olub. Bundan sonra hansı ölkədə çıxış etmək və nələri demək istərdiniz?

- Çıxışlar xüsusi olaraq mənim tərəfimdən planlaşdırılmış olmayıb. Nazir işləyərkən bir çox ölkələrə getmişəm. Diaspora təşkilatları, xaricdə yaşayan soydaşlarımız qurultaylara dəvət edirdilər. Mən bütün bu illər ərzində tək bir dəfə turist

bazara getməyi xoşlayıram. Bazarda olan adamlar hamısı məni tanıyır. Onlarla xoş bir ovqatla söhbət edirik. Bakının bu boz havasından sonra bazara girəndə, təbiətin rənglərini görürəm. Kəndə qayıdaram. Evdəki bütün qayğılar xanımın boynunda olduğu üçün, heç olmasa ayda bir dəfə özümü göstərmək istəyirəm ki, mən də varam. Buna görə də bazarlıq edirəm. Balıq ona görə, çox alıram ki, qapımızın ağzında et sətən mağaza var və mənə ehtiyac qalmır. Qalır bazardan balıq almaq. Bu işi də mən boynuma götürürəm. Həm də yaşa dolduqca insanda xolesterin problemə çevrilir və bu qida məhsullarına üstünlük verirsən.

●Eşitmişik ki, mətbuat və informasiya naziri olanda gözəlliksevən olmusunuz və heç bir gözəl qadına biganə qalmamısınız.

- Mən indi də gözəlliksevənəm. Şair həmişə belə olur. Gözəlliyi görməyən göz kordur. Bunun başqa bir izahı da yoxdur. Əksinə, mən həmin vəzifədə olanda vəziyyət bir qədər başqa idi. Rəsmi kürsü mənə bu məsələlərdə daha diqqətli olmağa məcbur edirdi. Həm də vaxt məhdud idi. Gözəlliklə bağlı kifayət qədər yazılarım da var. Sevib-sevdiyim vaxtlar olub. Gözəlliyi görmək hələ o gözəlliyin hamısını mənimsəmək, "mənim olsun" iştahı ilə baxmaq deyil. Gözəllik insanı qanadlandıran, Allahın sifətinin, lütfünün ən gözəl tərəfidir. Onun yanından elə-belə ötmək olmur.

●Şair və yazıçıları həmişə qadınlar ilhamlandırır. Maraqlıdır, Sabir Rüstəm xanlı yarıçılpaq qadınlar, yoxsa qapalı geyinmiş qadınlar ruhlandırır?

- Maraqlı sualdır. Mütəxəssis

var, amma bu o demək deyil ki, tamamilə çıllaqlaşmaq lazımdır.

●Bəs sizin ilham pəriniz kimdir?

- Mənim ilham pərim heç kimin tanınmadığı, görə bilmədiyi mücərrəd varlıqdır. Həmin pəri yaratdığım xəyali insandır. Qadın gözəlliyi haqqında düşüncələrimin hərəsindən onda pay var. Onu təsvir etmək çətinidir.

●Tam səmimi olaraq, DAK-ın gələcəyini necə görürsünüz?

- DAK-ın gələcəyini ildən ilə güclənən, Güney Azərbaycan mühitində daha yaxşı tanınan, getdikcə daha çox iş görə bilən olacağını düşünür və bunu həm də arzulayıram. Dediymi reallaşdırmaq bir çox cəhətdən, o cümlədən maddi imkanlardan asılıdır.

●Azərbaycan türklərinin dünya türklərinin və dünya azərbaycanlılarının birləşməsi yolunda gördüyü işlər nə qədərdir?

- Azərbaycan fikri etibarilə həmişə türk dünyasının fikir paravozu olub. Təsədüfi deyil ki, türkçülük düşüncəsi ilk dəfə Azərbaycanda yaranıb. Bu düşüncə Əli bəy Hüseynzadənin, Əhməd Ağaoğlunun, Əlimərdan bəy Topçubaşovun, Məmməd Əmin Rəsulzadənin yolu ilə gedib. Şərqdə ilk opera, ilk teatr, ilk mətbuat orqanı Azərbaycanda yaranaraq, sonradan Türkiyəyə və başqa ölkələrə yayılıb. Biz indi bir çox işlərimizi Türkiyəyə uyğun qururuq. Mən əslində Azərbaycanla Türkiyənin taleyini bir görürəm. Türkiyə ilə Azərbaycan birlik qura bilər. Bu, hər iki ölkənin gələcəyi üçün əlverişlidir.

◆Gülər Nizamiqızı